

## Reflectie en adviezen enquête Wonen in Amsterdam

17 januari 2017

### Inleiding

De enquête van Clïentenbelang Amsterdam 'Wonen in Amsterdam' laat een aantal ervaringen zien van inwoners van Amsterdam. Ruim tweederde heeft te maken met een chronische ziekte en/of een fysieke beperking. Anderen (nog) niet, maar hebben gezien hun leeftijd ook al eens nagedacht hoe zij moeten en kunnen wonen in Amsterdam als zij ouder worden. Slechts enkelen hebben aangegeven zich tot de groep mensen met een migranten achtergrond te rekenen. We kunnen dus niet constateren of er tussen hen en de autochtone bewoners eventueel verschillen in ervaringen zitten. Een iets groter deel bestaat uit mensen die zichzelf tot LHBTI-groeperingen rekent.

Bij het duiden van de antwoorden moeten we ons realiseren dat de respondenten vooral de mondige Amsterdammers zijn. Het gebruik van ICT (e-panel, internet) brengt dat immers met zich mee. Willen we meer weten over de Amsterdammers die we nu niet horen en bereiken, dan zullen we andere methoden moeten gebruiken. Het vinden van de 'onzichtbaren' is overigens een probleem bij alle ouderenprojecten die op dit moment in de stad lopen.

Toch geeft de rapportage wel een helder en actueel inzicht in de huidige ervaringen van mensen met een chronische ziekte, fysieke beperking en/of ouderen. Een paar hoofdlijnen lichten we er hier uit. Daarbij kijken we ook naar de visies en programma's die er zijn om goed wonen in Amsterdam voor mensen met een chronische ziekte, fysieke beperking en/of ouderen te behouden of te realiseren. Wat is er van de goede voornemens in die stukken terecht gekomen? Wat is gelukt, wat niet? Waar ligt dat dan aan en wat moet er nu gebeuren? Op deze vragen bieden we hieronder een aantal oplossingsrichtingen en concrete adviezen. Hiervoor is geput uit de vele adviezen die de respondenten hebben gegeven.

### Hoofdlijnen uit de enquête

De enquête geeft mede dankzij de vele toelichtingen die zijn gegeven veel informatie over tal van aspecten van het wonen. Hieronder lichten we de drie meest genoemde er uit.

#### 1. Mensen maken zich zorgen over wonen in de toekomst

Veel mensen maken zich zorgen over wonen in de – nabije - toekomst, vooral als het aankomt op traplopen. Zij weten niet of er voldoende aanpassingen mogelijk zijn, of er zo nodig passende woonruimte beschikbaar is en kennen de regelingen die daarvoor zijn

onvoldoende. De meeste respondenten zijn nu (erg) tevreden over hoe zij wonen. Zij hebben dus veel te verliezen. Hoe en welk perspectief kunnen wij hen bieden?

## **2. Er is een tekort aan betaalbare woningen**

Dit wordt onder meer geïllustreerd met voorbeelden van mensen die zien dat benedenwoningen naar jongeren gaan; van goedkope huurwoningen die leegkomen waarvan de huur naar de maximum huurgrens van € 710 wordt opgetrokken en daarmee te duur zijn en van woningcorporaties die goedkope – aantrekkelijke - huurwoningen verkopen. Dat begrijpen mensen niet. Ook kennen mensen de eventuele tegemoetkomingsregelingen onvoldoende. Hoe kunnen we mensen uitzicht geven op betaalbaar blijven wonen?

## **3. De woonomgeving is ontoegankelijk en vuil**

Mensen noemen onder meer (over)volle stoepen met fietsen, scooters en terrassen, gedrag van mensen in het verkeer en in flat-portieken, afval op stoepen en rondom containers en losse tegels en het ontbreken van gehandicapten-parkeervoorzieningen of misbruik daarvan. Mensen missen handhaving op deze punten door stadsdelen en corporaties. Ook komt herhaaldelijk het opheffen van bushaltes langs. In weerwil van een leefbare stad is de praktijk dat haltes op essentiële plekken (bijv. bij zorgcentra) worden opgeheven. Lijn 62 is een bijna ‘traumatische’ ervaring voor mensen, zoals wij ook weten van burgerinitiatieven, de OAR en onze werkgroep Mobiliteit. Vooral omdat de politiek zich niet hard heeft gemaakt voor de belangen van kwetsbare burgers en het er bij gelaten heeft. Mensen maken zich zorgen over de nieuwe GVB-plannen.

## **Ervaringen in de context van beleid**

Voor een deel betreft het een kwantitatief vraagstuk. Hiervoor verwijzen we naar de gemeentelijke Voortgangsrapportages. Overigens ontbreken daarin plannen voor vastgoed die betrekking hebben op ontmoetingsruimtes in de buurt, een lacune. Voor een deel is het ook een kwalitatief verhaal. Passend wonen zit niet alleen in bakstenen en vierkante meters, maar ook in voorzieningen in de buurt, de toegankelijkheid en sociale cohesie.

In de woonvisie van de gemeente Amsterdam<sup>1</sup> is hier ruim aandacht voor. Een van de thema's is de Zorgzame Stad: "Ouderen en kwetsbare groepen moeten zoveel mogelijk zelfstandig kunnen wonen en aan de samenleving deelnemen". Hoe dit er uit moet zien is uitvoerig omschreven in hoofdstuk 6. Kernbegrippen zijn woonservicewijken, aanpasbaar bouwen in nieuwbouw en aanbod van diverse vormen van collectief wonen.

In 2016 constateren studenten van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) dat de sociale, fysieke en programmatische inrichting van de leefomgeving een cruciale rol speelt in het langer zelfstandig thuis wonen, maar dat een aantal trends deze inrichting eerder verslechteren dan versterken: digitalisering van maatschappelijke voorzieningen, verdwijnen van buurtwinkels en gesubsidieerde

---

<sup>1</sup> Wonen in de Metropool, woonvisie Amsterdam tot 2020, gemeente Amsterdam, 2009

voorzieningen in de wijk en het opheffen van openbaar vervoerhaltes op voor ouderen cruciale plekken. Ook ontbreekt het aan noodzakelijke aanpassingen van de openbare ruimte.<sup>2</sup>

Er ligt een lastige paradox in het woonvraagstuk: wonen in de binnenring is bij uitstek geschikt voor chronische zieken, mensen met een fysieke beperking en/ouderen vanwege het hoge voorzieningenniveau. Dit vergt echter grote investeringen in aanpassingen zoals hierboven beschreven en de bereidheid om regelgeving te wijzigen om bestaande gebouwen én de buitenruimte aan te passen. Woningen buiten de ring missen dit hoge voorzieningenniveau en een geschikte infrastructuur in de nabijheid. Er dreigt een gat te ontstaan bij het sluiten van 'bejaardenhuizen' die deze functie in die wijken tot voor kort vervulden.

De focus van de Amsterdamse nota 'Met Zorg Wonen'<sup>3</sup> ligt op het toevoegen van woonruimte door nieuwbouw en transformatie en het ondersteunen en faciliteren van eigen regie (ook in de vorm van groepsinitiatieven). We zien het Programma Ouderenhuisvesting daarop voortborduren. Maar daarbij richten de activiteiten zich vooral op de daad- en financieel krachtigen in de samenleving, die al dan niet met enige hulp in staat zijn eigen regie te voeren. Door de onzekerheid over wonen in de toekomst die uit onze enquête blijkt, in combinatie met het gebrek aan kennis van informatie over mogelijkheden en regelingen, hebben mensen echter te weinig regie over hun toekomstige woonsituatie<sup>4</sup>.

Als we de uitkomsten van onze enquête zien en deze ook nog eens leggen naast de checklists Ouderenvriendelijke stad (2015)<sup>5</sup>, de onderwerpen die aan bod komen in de ruimtelijke Buurtschouwen in drie buurten in Amsterdam (2015/2016), het verslag van het symposium Wonen van 8 juni 2016<sup>6</sup> en de diverse bijeenkomsten met ouderen die er zijn geweest (bijvoorbeeld Stadsdeel-Zuid, Habion in Oost en bijeenkomsten van diverse Stadsdorpen), dan kunnen we constateren dat er veel tijd geïnvesteerd wordt in het ophalen van woonwensen van chronisch zieken, mensen met een fysieke beperking en/of ouderen, maar dat we er moeilijk in slagen om de visie op Zorgzame Stad werkelijkheid te laten worden. De vraag blijft dus: hoe maakt Amsterdam passend wonen waar?

Het huidige programma Ouderenhuisvesting blijft teveel steken in een eenzijdige kwantitatieve aanpak. Om de wensen van chronisch zieken, mensen met een fysieke beperking en ouderen te vervullen en de woonvisie uit te voeren zijn er twee wegen om te volgen:

1. Enerzijds vraagt een hernieuwde aanpak van wonen een ander uitgangspunt, namelijk vanuit de integraliteit van kwaliteit van leven en de plaats van passend wonen daarin. Daarbij moet ook het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking meegenomen worden.

---

<sup>2</sup> Zorg voor je buurt! Ruimtelijke agenda voor een ouderenvriendelijke stad. HVA, 2016

<sup>3</sup> Met Zorg Wonen, internetversie gemeente Amsterdam, 2013

<sup>4</sup> Leidraad 'Wonen is meer dan een dak boven je hoofd', Cliëntenbelang Amsterdam, 2016

<sup>5</sup> Met name de domeinen 1 (buitenruimte), 2 (vervoer), 3 (huisvesting en 7 (communicatie)

<sup>6</sup> Verslag Symposium Goed Wonen van Ouderen, gemeente Amsterdam, 8 juni 2016

2. Tegelijkertijd zijn er al per direct tal van praktische verbeteringen mogelijk. Korte termijnoplossingen zullen mensen in staat stellen om na te denken over hun woontoeekomst, omdat zij weten dat er perspectief is.

Denk aan:

- . Betere voorlichting en informatie over tegemoetkomingsregelingen voor goed wonen.
  - . Betere handhaving:
    - van op stoepen geparkeerde fietsen, scooters
    - van misbruik van gehandicaptenparkeerplaatsen
    - van afval in portieken en bij vuilcontainers
  - . Bij het beoordelen van vergunningen voor terrassen de doorloop van minder mobiele mensen mee laten wegen.
- Etc.

In de rapportage 'Wonen in Amsterdam' zijn tal van suggesties van respondenten opgenomen in de bijlage 'Adviezen van deelnemers'.

3. Coördinatie van alle activiteiten die te maken hebben met wonen in en rondom de woning door de Stuurgroep Ouderenhuisvesting en daarmee de Wethouder Bouwen, Wonen, Wijkaanpak e.a.

**Bijlage:** Leidraad Cliëntenbelang Amsterdam 'Wonen is meer dan een dak boven je hoofd'

Dora Tjalsma  
Senior beleidsmedewerker

